

ראיון מיוחד עם אברהם ריין

יש לי קטן, צעירי אגודת ישראל, על בית ישן ורועע ברחוב אחד העם, תל אביב. שני בחורים רזים, חיוורים, לבושי שחורים. איפה מר ריין? מר ריין יושב באחד החדרים הפנימיים, ליד שולחן כתיבה משוטט, מתחיל לפתקור של ישראל. זה האיש שכתב למשטרת ישראל: "... הח' לטנו על הקמת הגנה עצמית של הנוער החרוי העובד, ובמיוחד יוצאי צה"ל וארי גוני ההגנה..."

לחיצת ידיים, חיוך. ריין מוכן לדבר. תיכף יסתבר גם מדוע. — מר ריין, קיימת משטרה במדינת ישראל. תפקידה להבטיח את שלום כל אזרחיה ולהגן עליהם. מדוע אינכם סומי כיס עליה, אלא דווקא דורשים להקים אירגון הגנה משלכם? העיניים החומות מבריקות: "הסיבה פשוט טה מאד — היות ואנחנו רואים שהמשטר נוסה יותר לצד השני, ודבר שני: אנחנו רוצים שאנשי המשלה יבינו, מי

אצ"ל ארגון

פניה זו, כמה רציני המצב. אנחנו רוצים להראות לכל הציבור מה ההרגשה שלנו. אנדי לך, אנחנו מרגישים את עצמנו כאילו אנו חיים בחוץ לארץ, בין הגויים. תמיד בסכנת התפלוליות. גם שם היו נוהגים לפנות למשטרה, וכשזה לא עזר — הקימו הגנה עצמית, שתגן עליהם מהפורעים."

— מר ריין, האם כך אתם מרגישים באמת, או שהדברים אלה נאמרים לשם ה"מליצה"?

הוקן החום אפור עולה ויורד בתקיפות, בקצב ההכחשה: "לא, לא, זאת לא מליצה. זה דבר רציני מאד. חשבנו על זה הרבה. מזכירות התנועה התכנסה והחליטה בעניין זה."

— כלום הסכימו, ישר, שיש צורך באירגון הגנה פרטי?

בהתחלה היו כאלה שהציעו לפרסם כרוז, אבל החלטנו שבכרוז לא נשיג אותה מטרה."

*** מחתרת? חגיגה!

— מר ריין, אתה זוכר את המחתרת הספרדית, שגם היא הודיעה שהיא מתכוננת להיאבק וללחום — ובטוח לא יצא מה כלום?

כן, בודאי. אבל אנחנו לא מתכוננים להקים מחתרת. אנחנו רוצים אירגון גלוי, חוקי. אתן לך דוגמה: האדמור מסאטמור פנה למשטרת ניו יורק, שתרשה ליהודים בחיליאמסבורג להקים אירגון הגנה. קרו יותר מדי מקרים של התנפלות — לא מסעמים דתיים חלילה, אבל התנפלות על יהודים ברחוב, מקרים של אונס נשים, אמילו רציחות. או המשטרה הרשתה לו להקים שם אירגון הגנה עצמי."

— סליחה, מר ריין, לא לזה התכוונתי. שאלתי אם האזהרה שלכם לא תיגמר בלא כלום, כמו זו של המחתרת הספרדית.

— לא, לא, אצלנו זה ממש רציני. אנחנו מתכוננים בכל הרצינות להקים את האירגון."

— נניח שהמשטרה תתעלם מדרישתכם. מה תעשו — עוד הפננה? הוא נטל מחד ומיכחול קטן שהיו מוגי חים לפניו, ומסיבובים מהירים החל מחד את קצה המיכחול. "אני מקחה המשטרה לא תתעלם..."

— ובכל זאת — מה תעשו אם לא תקבלו אישור? תקימו מחתרת? עוד סיבוב של המחוד. "מחאתר זה כבר עניין אחר לגמרי. גם גדולי התורה — מסופקני אם יסכימו להקמת מחתרת. אבל למה לנו לדבר על דבר שעוד לא בטוח?"

— מה כן בטוח? — הו, יש לנו בירושלים בלבד 600 חברים יוצאי צבא. בארץ כולה — כ-2500 חברים יוצאי צבא. חישבו מהיר: כוח גדול בירושלים, ויותר גדול בכל הארץ. בחורים ששרחו במיסגרת

מנהיג צעירי אגודת ישראל

במקום מרכזי, שאפשר יהיה לשלוח אותה למקומות תורפה, תוך כדי מערכה."

— ממש אנף מודיעין, עם מרגלים ב מחנה האויב.

חיוך רחב. "כן, כבר היום יש לנו מודיעים. בכל מקום יש לנו."

— גם בתוך הליגה למניעת כפייה הודית? "כן."

— אחד הפעילים המרכזיים שם, היושב במועצותיהם?

"כן."

— ומה יהיה הנשק של הצבא הזה? מקלות, אבנים, רובים?

"לא, שום דבר כזה. הרי אסור להשתמש בכל אלה בשבת. הנשק העיקרי שלנו יהיה השיכנוע. נניח שאתה בא להתנפל עלי. אסביר לך, אשאל אותך למה אתה בא להכות אותי בתוך ביתי."

— את זאת אתם יכולים לעשות גם

חדש:

צבאי לאלוהים

עכשיו, בלי אירגון הגנה. "אלא מה, עד עכשיו זה נעשה בצורה בלגנית. נכניס סדר. את הקהל שלנו נעמיד בצד. נדאג לא רק שהחילונים לא יתפרצו אלינו — אלא שגם הקהל שלנו לא יתפרץ אליהם."

*** השפעה רוחנית

— מר ריין, יש גוף הנקרא חיל השלום. מדוע לא תקימו אתם חיל כזה, להסביר ולשכנע, במקום אירגון הגנה?

"אני לך, זה קשור בטבעו של העם היהודי. כשהיינו בגלות, למשל, הנוצרים רצו תמיד להתחבא איתנו. השתדלו לא להתחבא. למה? ידענו ככה: אם יצאנו אותנו. — אוי ואבוי לנו. אם ננצח — גם כן אוי ואבוי לנו. כי אם הדעות שלך נוגדות את הדת — קשה להתחבא. מה שאתה אומר — זה דוקר אותי בלב. אתה אומר לי: תוכיח שיש אלוהים בשמים. איך אוכיח?"

— אם כן, אין מוצא פרט לאלימות? "אני לך, בתור יהודי מאמין פשוט: הקדוש ברוך הוא ישלח רוח ממרום וכולם יראו שהדרך שהלכו בה מוטעית..."

— ובינתיים מקימים אירגון צבאי... "זה משהו אחר. זה, כמו שאמרתי, חובת השעה. עניין של קיום. שנוכל לעבור ברחוב בלי שאבן תעוף לראש. שנוכל לישון בביתנו בלי שחוד מפני פוגרום."

— שמעת בודאי על גאנדי, ועל תורת איי האלימות שלו.

כן, בודאי. וגם מטרת האירגון שלנו היא השפעה רוחנית על אלה שכביכול יילחמו בו. בננו. אנחנו נעשה משהו, זה יהיה רק למטרת הגנה עצמית."

— אבל זה בכל זאת אירגון. זאת תהיה התגוננות פעילה, שפירושה גם להכות.

חיוך בוקע שוב מתוך הזקן: "אני רוצה להגיד לך, קיימת גם הדת הנוצרית, האומרת שאם נותנים לך סטירה — תציג את הלחי השנייה, לעוד סטירה. ביהדות אין דבר כזה. אצלנו כתוב: אין גורים גיורה לצבור, אלא אם רוב הציבור יכול לעמוד בה. איפה הבחור שלנו שסיכים להציג את הלחי ה"שנייה, לקבל עוד סטירה? וחיוך מזה, ברור לגמרי: אם לא נעמיד עכשיו כוח — לא נבחר לעם כולו כמה רציני המצב."

— ומה תעשו אחרי שתעמיד את הציבור על חומרת המצב, אחרי שכבר יהיה לכם אירגון פעיל, מאומן, מחולק לפלוגות ו"גדודים" האם תשמטו בהם כפלוגות מחץ לכפייה דתית — מין פלמיח ללחימה ב"מיסיון, או להבטחת כשרות, למשל?"

— לא, אינני חושב כך. במידה שהשליטה תהיה בידינו — לא ננצל את הכוח הזה לפעולות מחץ. נשתמש בו רק נגד פורעים."

זאת. שורת הדין אומרת: מה זה נוגע לכם? האם אנחנו מבקשים רשות לבוא ו"להכריח אתכם לשמור שבת במרחביה או בשער הגולן? אל תעברו בשכונה שלנו בשבת — ולא יהיה שום דבר!"

— כלומר: אתם דורשים מהחילונים להראות סובלנות, ולהימנע מזכותם לנסוע בשבת. מדוע לא תראו אתם סובלנות, ולא תפריעו להם לנסוע בשבת? הרי אם יש חסא בכך — זה חסאם הם.

קודם כל, כתוב ישראל ערבים יהי לזה. אנחנו כולנו בני אברהם, יצחק ויעקב. מה שהם חוטאים — פוגע גם בך. חוץ מזה: נניח שאני רואה מישהו ברחוב רוצח מישהו אחר. חותך אותו בסכין. איך אני יכול לא להגיב, לא לעצור בעדו? חילול שבת — זה כמו שחוטכים אותי בסכין. איך אני יכול לא להגיב? כשאתה, החופשי, רואה שאני שומר שבת — זה מפריע לך? לא! אבל כשאני רואה מחללים שבת — הצעקה פורצת מתוכי ואני לא יכול לשתוק."

*** מרגלים בתוך הליגה

— איך אתה רואה את האירגון שיקום? האם יהיה מאורגן ככוח צבאי סדיר?

הקול נעשה נמרץ. קולו של גבר, אשר אף כי לא היה חיל סדיר בצה"ל, הספיק לשרת כאיש מילואים ברבנות הצבאית. הוא אף הספיק להשתתף בשני קורסים של ההגנה לפני קום המדינה, ובקרבנות על ראש העין ומיגדל-צדק, וכשהגנרל עבד אלכרים קאסם המנוח היה מפקד הצבא הצעיראקי שם. חוץ מזה, אברהם ריין הוא אחד ממניחי היסוד של הנח"ל של אגודת ישראל. יש לו דעות ברורות מאד על הצד האירגוני הפיקודי של הצבא הפרטי שהוא מבקש להקים:

נניח שירשמו 300-400 בחורים בירושלים. נחלק אותם לקבוצות של 10-15 איש. עם מפקדי קבוצות. נרכיב פלוגות — ומי יודע, אולי גם נקרא להם גדוד."

— ומה עם אימונים?

קודם כל יקבלו אימונים באהבת ישראל. נלמד אותם שאפילו יהודים שבא להפגין נגדנו — יהודי הוא, ושבעת שנה ניללם שנינו יחד באויב החיצוני. נלמד אותם, שאם חסוהיללה יצטרכו להרים יד על יהודי — שבאבל-לב יורידו את היד. זה יהיה אימון הפרט אצלנו."

— ומתי ישתתפו ביחידות קבע, או רק בשבתות?

המפה שעל הקיר, אשר חוטאים צעוניים ופתקים צעירים על גבה את סניפי צעירי אגודת ישראל, משחה לחדר הרעוע אורה של מטה צבאי. ריין מבהיר: "זה תלוי לפי הידיעות שמקבלים. אם מקבלים ידיעות שבשבת הולך להיות פרעות — אז כבר מיום ששי נציב מישמרות. נכין גם רורבה

הנח"ל הדתי. ועוד מחשבה מהירה: איזה בדיחה היא לדבר על פירוק הפלמיח, כדי שלא יהיו צבאות פרטיים בארץ. הנה כל מפלגה, או תנועה התיישבותית, יכולה ל"התפאר שיש לה צבא פרטי משלה — אותן הכשרות המשרות בשלמות במסגרת הנח"ל."

נחזור למר ריין: "חוץ מזה יש עוד הרבה צעירים יוצאי צבא שאינם ממש ח"רים בתנועה שלנו. אבל יצטרפו אלינו. יש גם הרבה חברי מחתרת לשעבר, ואנשי הגנה."

אברהם ריין עצמו, שהוא כיום בן 50, היה פעם חבר מחתרת כזאת. בפולין מול"דחו עור הספיק לשרת בצבא, וכאשר עלה ארצה ב-1938 והתיישב בפתח תקווה, מיהר להצטרף להגנה."

— מי עוד מועמד להצטרף לאירגון שלכם?

"תנועת החרות, למשל."

— זה כבר דבר רציני. על סמך מה אתה אומר זאת?

"זאת אומרת לא כל תנועת החרות. זה ככה. ביום שלישי פירסמו את תוכן הפניה שלנו למשטרה. ביום רביעי צילצל אלי הקורספונדנט של חרות בירושלים, ואמר שלפי דעתי גם בחרות יש הרבה שירצו להצטרף למחתרת הזאת."

*** חותכים בסכין

— מר ריין, אני חייב לומר לך שפנייתכם למשטרה הפתיעה חוגים רחבים מאד. כי הם סבורים, שהמשטרה דווקא נוטה לציד"כ. שכל דרישתכם דומה לנידן הדין ל"אני ומתולונן של ילד אחר: אבא, בוא תכה אותי, הוא החזיר לי מכות."

הירהור קל. "תמיד הצד הנפגע רואה את עצמו מקופח. ובמה שקרה בירושלים בשבתות — אנחנו בלי ספק הנפגעים."

— איך זה? הלא החרדים הם שהתחילו בזריקת אבנים?

"קודם כל, לא החרדים זרקו אבנים. אלה שצועקים שאבס! לא זורקים אב"נים. כמו שאסור לנסוע בשבת, אסור לרוק אבן בשבת. זה אולי לא אותו איסור — אבל זה אסור. כי זה מוקצה. אסור לשאת אבן. הילדים הם שזורקים, אין לנו שליטה עליהם. באה המשטרה ועוצרת את ה"מבוגרים, ומכה אותם. זה לא מוכיח עמדה עוינת?"

— אבל בכל זאת תסכים, שלא ייתכן טחם להפריע לתנועה של אנשים חופשיים.

"רגע אחד. הנה גרים אנשים 150 שנה במקום אחד. עושים להם פרובוקציה ו"נוסעים בשבת. אז אלה שצועקים שאבס! שאבס! מה יש? אבל הולכים ונותנים רשיון למפגינים מהקיבוצים להיכנס לשכונה ה"